

Univerzita Palackého v Olomouc

Právnická fakulta

Tereza Turčinová

Organizace veřejné správy v ČR z pohledu adresáta

Bakalářská práce

Olomouc 2017

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Organizace veřejné správy v ČR z pohledu adresáta vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.“

V Olomouci dne 14. 8. 2017

Turčinová Tereza

OBSAH

Seznam použitých zkratk:	5
Úvod	6
1 Vymezení základních pojmů	8
1.1 Správa a její dělení	8
1.2 Veřejná správa	8
1.3 Organizace veřejné správy	10
1.3.1 Pravomoc a působnost orgánů veřejné správy	10
1.4 Adresát veřejné správy	11
1.5 Základní principy veřejné správy	12
1.5.1 Územní a věcný princip	12
1.5.2 Princip centralizace a decentralizace	12
1.5.3 Princip koncentrace a dekoncentrace	13
2 Prameny práva upravující organizaci české veřejné správy	14
2.1 Právní úprava na úrovni ústavních zákonů	15
2.2 Zákonná právní úprava související s organizací české veřejné správy	15
3 Dělení České veřejné správy	17
3.1 Rozdíly mezi státní správou a samosprávou	17
3.1.1 Státní správa	17
3.1.2 Dělení obcí z hlediska výkonu státní správy	19
3.2 Samospráva	20
3.2.1 Územní samospráva	20
3.3 Obecní úřady	21
3.4 Smíšený model veřejné správy v ČR a vybraná problematika s ním spojená	22
4 Veřejná správa obce Drahanovice	23
4.1 Dostupnost informací	23
4.1.1 Právo na informace v české veřejné správě	24

4.2 Rozsah a kvalita běžně dostupných informací týkajících se veřejné správy Obce Drahanovice..	26
4.3 Faktický výkon státní správy a samosprávy v obci Drahanovice.	27
4.3.1 Stavební úřad	29
4.3.2 Finanční úřad	30
4.3.3 Živnostenský úřad	31
4.3.4 Úřad práce.	31
Závěr	34
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:	37
ABSTRAKT:	39
ABSTRACT:	39
KLÍČOVÁ SLOVA:	39
KEY WORDS:	40

Seznam použitých zkratk:

ČR **Česká republika**

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je organizace veřejné správy v ČR z pohledu jejího adresáta. V první kapitole této práce stručně popíši a vysvětlím základní pojmy související s tímto tématem jako je *adresát veřejné správy*, *veřejná správa* jako taková a její organizace. Budu se také věnovat vymezení pojmů *pravomoc a působnost správních úřadů*. Uvedu informace vztahující se k *základním principům organizace veřejné správy*. Pojmy vymezené v této teoretické kapitole budou jakýmsi základem, pro další části mé práce. Jejich vymezení je nezbytné pro pochopení zkoumaného tématu. Ve své práci bych ráda poukázala na častý problém nepochopení organizace veřejné správy občanem české republiky, což může vypovídat o nedostatečné přehlednosti a kvalitě organizace veřejné správy z pohledu běžného občana České republiky.

V kapitole druhé, poskytnu stručný přehled právní úpravy související s tématem organizace veřejné správy v ČR a rozdělím tuto právní úpravu do dvou kategorií a to na základě jejich právní síly související s hierarchií české legislativy.

Třetí kapitola mé bakalářské práce bude pojednávat o problematice veřejné správy a jejího dělení na správu státní a samosprávu. Toto rozdělení je pro organizaci veřejné správy zásadní. S tím souvisí i rozdělení obcí na základě toho, v jakém rozsahu vykonávají státní správu. Dále se budu věnovat popisu obcí, které vykonávají státní správu v tom nejužším možném rozsahu.

Na veškeré teoretické informace uvedené v prvních třech kapitolách mé bakalářské práce pak navážu v kapitole čtvrté, která bude ryze praktická. Zaměřím se na náhodně vybranou obec Drahanovice u Olomouce. Na tomto příkladu budu demonstrovat veškerou problematiku, kterou jsem se zabývala v předešlých kapitolách. Budu se zabývat jak dostupností a kvalitou zveřejněných informací, tak praktickou dostupností orgánů veřejné správy jejím adresátům. Problematiku složitosti organizace veřejné správy budu demonstrovat na konkrétním rozdělení pravomocí mezi úřady vykonávající veřejnou správu pro občany obce Drahanovice. Mé poznatky budou podloženy emailovou komunikací se zástupci výše zmíněných úřadů. Za nejpodstatnější považuji nejednoznačnost rozdělení pravomocí úřadů z pohledu laika, tedy adresáta veřejné správy.

V závěru své práce zhodnotím soulad svých očekávání a představ o fungování, dostupnosti a organizaci veřejné správy s reálným stavem, který se mi v rámci zajišťování podkladů pro praktickou část podaří zjistit. Mým cílem není jen objektivně zhodnotit a popsat stav, který v obci Drahanovice aktuálně je, ale přinést i svůj osobní názor na danou

problematiku a snažit se z pohledu laika co nejvýstižněji poukázat na komplikovanost dané věci.

1 Vymezení základních pojmů

1.1 Správa a její dělení

Pojem správa můžeme vysvětlit jako soustavnou činnost vykonávanou za účelem dosažení určitých cílů. Jde jak o plnění cílů veřejných, tak i soukromých. Správu jako takovou pak můžeme spatřovat například v činnosti administrativní, plánovací, kontrolní, organizační či řídicí.¹

V návaznosti na to, zda se jedná o správu věcí soukromých, či veřejných můžeme použít dělení správy na *správu soukromou a veřejnou*. Pro mou práci je dále podstatný pojem správy veřejné, jeho vysvětlení se budu věnovat v další podkapitole této práce.

Jedním z dalších kritérií pro rozdělení správy je i zájem, ve kterém je správa vykonávána. Rozdíl mezi soukromou a veřejnou správou je také ve vázanosti právní úpravou, kdy veřejná správa je zákonem vázána přísněji, než správa soukromá.² Zjednodušeně můžeme tedy říci, že správa soukromá sleduje jakýsi individuální cíl soukromého subjektu, kdežto správa veřejná by měla zpravidla sledovat a hájit zájem veřejný. Nutno podotknout, že veřejná správa je činnost takzvaného vrchnostenského charakteru. Stát tedy můžeme považovat za nositele veřejné/ státní moci, což plyne i z Ústavy České republiky, která v článku 2 odstavci třetím říká, že: „*Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon*“³ a v tomtéž článku odstavci čtvrtém pak tuto pravomoc zužuje slovy: „*Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.*“⁴

1.2 Veřejná správa

Studiem literatury věnované problematice veřejné správy jsem dospěla k názoru, že je v naší společnosti vyvíjeno velké úsilí na vytvoření jednoznačné definice pojmu veřejná správa, současně z těchto pramenů jasně plyne, že správní věda není schopna uchopit tento komplexní systém a omezit se na jeho strohou definici. Proto se v následující části své práce pokusím o stručné vysvětlení tohoto pojmu.

Absence legální definice pojmu *veřejná správa* jistým způsobem naznačuje, že veřejná správa jako taková je pojem velmi komplexní a obsáhlý, což může v občanu, jejím adresátovi,

¹Hendrych, Dušan. Správní věda- Teorie veřejné správy. 3. aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2009, 232 s., str. 13

²Hendrych Dušan a kol. Správní právo. Obecná část. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s.

³ Ústavní zákon č. 1/ 1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁴ Ústavní zákon č. 1/ 1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

evokovat jistou nepřehlednost a komplikovanost systému veřejné správy samotné. Složitost tohoto systému a jeho nepřehlednost je nakonec i jednou z hlavních otázek, kterou se budu ve své bakalářské práci zabývat.

Budu se tedy věnovat vymezení pojmu veřejné správy jako finální organizace, dostupné jejímu adresátovi, jako instituci, do jejíž organizace a fungování se samozřejmě promítá zákonná úprava, ale také orgánům veřejné správy, které jsou jediným místem, kde je možno, aby adresát veřejné správy, pro kterého je tento systém primárně vytvořen, přišel do kontaktu s chapadly tohoto složitého systému.

Složitosti vytvoření legální definice pojmu *veřejná správa* se věnuje Dušan Hendrych v první kapitole své učebnice *Správní právo- Obecná část*, kde uvádí především to, že vysvětlení tohoto pojmu se liší z pravidla podle zaměření konkrétního autora dané definice.⁵ Dušan Hendrych v jedné ze svých dalších monografií definuje veřejnou správu, jako: „činnost výkonnou a nařizovací, tedy především jako činnost spočívající v provádění zákonů“.⁶

Správní věda veřejnou správu popisuje jako činnost, která je vykonávána státními orgány nebo úřady, či orgány jiných veřejnoprávních nebo soukromoprávních subjektů. Ti jsou při výkonu této činnosti vázáni jistými formálními příkazy, ať už v podobě konkrétních, nebo abstraktních aktů, které bývají zpravidla vyjádřeny formou právní, nebo jakýmsi vnitřním předpisem.⁷

Na veřejnou správu pak můžeme nahlížet v jejím materiálním pojetí a to tak, že se jedná o určitý druh činnosti. V pojetí formálním pak vidím veřejnou správu jako určitou instituci neboli útvar, či dokonce úřad, který takovou činnost vykonává.⁸

Hlavním cílem této činnosti je plnění takzvaných *veřejných úkolů*, kdy nezáleží na tom, zda tyto úkoly plní státní úřady, jiná státní zařízení, veřejnoprávní či soukromoprávní korporace. Za podstatné pro organizaci veřejné správy v tomto případě považuji stanovení poměrů působnosti mezi těmito subjekty.⁹

⁵ Hendrych Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s.

⁶ Hendrych, Dušan. *Správní věda- Teorie veřejné správy. 3. aktualizované vydání*. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2009, 232 s.

⁷ Hendrych, Dušan. *Správní věda- Teorie veřejné správy. 3. aktualizované vydání*. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2009, 232 s., str. 16

⁸ Tamtéž str. 17.

⁹ Tamtéž str. 17

Můžeme tedy říci, že za veřejnou správu lze považovat souhrn činností, které nelze označit jako činnost soudní, či zákonodárná.¹⁰

Pro mou bakalářskou práci je nejvýznamnější *formální pojetí veřejné správy*, kdy správní věda klade důraz na organizace, kterým je svěřena působnost týkající se veřejných úkolů. Podle Dušana Hendrycha je veřejná správa v jejím formálním pojetí: „soustava jednotlivých správních úřadů nebo orgánů, jako vykonavatelů veřejné správy ve smyslu materiálním, tedy jako určité činnosti“.¹¹

1.3 Organizace veřejné správy

Veřejnou správu můžeme dělit podle několika kritérií a to dle úkolů, které plní, právní formy, ve které svou činnost orgány veřejné správy vykonávají a organizačního uspořádání.¹²

Pro mou práci je podstatné organizační uspořádání veřejné správy. Do tohoto uspořádání se promítají základní principy organizace veřejné správy, kterým se budu věnovat v jedné z následujících podkapitol této práce. Mohu však říci, že organizace veřejné správy je jakýmsi promítnutím ústavy našeho státu, jakožto dokumentu nejvyšší právní síly.¹³ Jde tedy o rozdělení jednotlivých subjektů do fungujícího systému, o jisté institucionální rozdělení veřejné správy. S touto problematikou úzce souvisí dva pojmy a to *pravomoc* a *působnost* správních orgánů.

1.3.1 Pravomoc a působnost orgánů veřejné správy

Důležitou podmínkou pro fungování jakéhokoli systému institucí je rozdělení jejich pravomocí a působnosti. Stanovení jistých pravidel a mezí chování. Čím lépe a podobněji jsou rozděleny úkoly a oblasti, kterými se má daný subjekt zabývat, tím méně dochází k nejasnostem a sporům mezi jednotlivými subjekty této organizační struktury. *Pravomoc* určuje oprávnění vydávat individuální správní akty v dané věci, oproti tomu *působnost* vymezuje vztahy, v rámci kterých je daný subjekt oprávněn plnit své úkoly.¹⁴ Je tedy nutné, aby byly každému subjektu vymezeny úkoly, kterými se má zabývat a prostor, ve kterém je oprávněn tyto úkoly plnit. Dále je také nutné, aby byly co možná nejpřesněji stanoveny prostředky, pomocí kterých má splnění těchto úkolů dosáhnout.¹⁵

¹⁰Hendrych, Dušan. *Správní věda- Teorie veřejné správy. 3. aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2009, 232 s., str. 17*

¹¹ Tamtéž str. 18

¹² Tamtéž str. 25

¹³ Tamtéž str. 25

¹⁴ Hendrych Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s., str. 368*

¹⁵ Tamtéž str. 109

Ústavní soud v nálezu č. 117/2003 USn., sv. 31 definoval pravomoc jako: „samotnou realizaci státní moci v příslušné formě“. ¹⁶ Pravomoc je tedy jakési oprávnění orgánu vykonávat veřejnou moc.¹⁷ Orgán, který je nadaný pravomocí může tedy autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech subjektů, které jsou v podřízeném postavení vůči tomuto autoritativně rozhodujícímu orgánu.

Za působnost správního orgánu pak označujeme předmět, obsah a rozsah činnosti správního orgánu. Tedy okruh otázek o kterých může daný orgán rozhodovat a které může projednávat. Působnost tedy určuje okruh vztahů, do kterých může daný orgán zasahovat. ¹⁸

Rozlišit potom můžeme *působnost věcnou a místní*. Kdy věcná působnost se dále dělí na *všeobecnou a dílčí*. Všeobecnou správní působnost můžeme vysvětlit tak, že na určitém území je výkon veřejné moci koncentrován do rukou jednoho vykonavatele, což úzce souvisí i se zásadou koncentrace, která bude vysvětlena níže. Dílčí působnost pak vymezuje rozdělení veřejných úkolů podle věcné příslušnosti konkrétním orgánům, jako jsou ministerstva a specializované správní úřady.¹⁹

Pravomoc je v oblasti veřejné správy uskutečňována především vydáváním nařízení, příbuzných abstraktních aktů, opatření obecné povahy. Nebo vydáváním konkrétních správních aktů, uzavíráním veřejnoprávních smluv, výkonem správních rozhodnutí a v neposlední řadě také správním dozorem.²⁰

1.4 Adresát veřejné správy

Vedle orgánu veřejné správy je dalším subjektem veřejnoprávního vztahu *adresát*. Ten se nachází vůči orgánu veřejné správy v pozici podřízenosti, kdy výkon činnosti orgánů veřejné správy je ryze vrchnostenského charakteru. Adresáty veřejné správy jsou z pravidla fyzické a právnické osoby, jejichž práva a povinnosti jsou činností orgánů veřejné správy zakládány, měněny a rušeny.

Pro adresáta veřejné správy je podstatná způsobilost mít práva a povinnosti a být způsobilý k právním úkonům.

¹⁶Nález Ústavního soudu č. 117/2003 USn.

¹⁷Hendrych Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s., str. 112

¹⁸PRŮCHA Petr. *Správní právo. Obecná část*, MU Brno: Doplněk Brno, 2007. s. 124

¹⁹Horzinková Eva, Novotný Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 233 s., str.30

²⁰Hendrych Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s., str. 112

1.5 Základní principy veřejné správy

System organizace české veřejné správy je založen na základních organizačních principech či pravidlech, kterým se v této podkapitole budu věnovat.²¹ Vyjmenuji a jednoduše vysvětlím ty principy, které jsou pro mou práci relevantní a na které se budu v této práci dále odvolávat. Tyto principy bývají také označovány jako základní zásady organizace veřejné správy.

1.5.1 Územní a věcný princip

Ke stěžejním principům organizace veřejné správy patří tato dvojice: *územní a věcný princip*. Kdy územní princip určuje působnost správního orgánu nebo úřadu především územním hlediskem. Zjednodušeně můžeme říci, že konkrétní agenda na daném území spadá do jedné správní organizační jednotky.²² Naopak princip věcný nám určuje působnost na základě jakési obsahové stejnorodosti nebo příbuznosti správní agendy.²³

1.5.2 Princip centralizace a decentralizace

Další dvojicí principů podstatných pro organizaci veřejné správy je *princip centralizace a decentralizace*. Tyto zmíněné principy řeší rozdělení, nebo soustředění pravomoci ve vertikální linii. Můžeme tedy říci, že na základě principu decentralizace jsou některé pravomoci státu delegovány na nižší správní subjekty, čímž dochází k roztříštění moci, která není již dále spravována pouze jedním subjektem. Hovoříme tedy o přenesení části výkonu veřejné správy z původního nositele, kterým je stát, na jiné právní subjekty.

Projevem principu centralizace je výkon státní správy na ústřední úrovni. Hovoříme tedy o výkonu státní správy ministerstvy a ústředními správními orgány.

Naopak jedním z praktických projevů principu decentralizace v ČR je například samotná existence samosprávy. Kdy stát rozhodl, že některé ze záležitostí spadajících do záležitostí obcí a krajů budou spravovat tyto územní samosprávné celky samy. V minulosti se princip decentralizace státní moci projevovat existencí okresních úřadů a vymezením jejich agendy v rámci výkonu státní správy v přenesené působnosti.²⁴

²¹Hendrych, Dušan. *Správní věda- Teorie veřejné správy. 3. aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2009, 232 s., str. 118*

²² Tamtéž str. 120

²³ Tamtéž str. 121

²⁴ Koudelka, Zdeněk. *Samospráva. Praha: Linde Praha, a.s., 2007, str. 17-18*

1.5.3 Princip koncentrace a dekoncentrace

Projevem principů *koncentrace* a *dekoncentrace* je horizontální nebo vertikální slučování nebo rozdělování správních úřadů či orgánů. Koncentrace na horizontální úrovni se projevuje soustředěním veškerých úkolů správy na stejné úrovni do jednoho úřadu. Opakem je pak dekoncentrace na horizontální úrovni, kdy jsou tyto úkoly rozděleny mezi několik úřadů na stejné úrovni.²⁵

Koncentrace a dekoncentrace na vertikální úrovni je pak především projevem nadřazenosti a podřízenosti funkčních jednotek příslušných ke stejné problematice.

Projev principu koncentrace na našem území je úzce spjat s projevem centralizace, který byl popsán výše. Centralizované správní orgány, tedy ministerstva a ústřední správní orgány, vykonávají státní správu jako koncentrovanou. Tedy výkon státní správy je koncentrován v rukou těchto orgánů. Ty vykonávají pravomoc pro celé území státu a mají působnost v celé oblasti spadající do jejich agendy.²⁶

Za typický projev dekoncentrace můžeme považovat například rozdělení pravomocí mezi Ministerstvo financí České republiky, Generální finanční ředitelství a další orgány finanční správy.

Dekoncentrace se může také projevit na horizontální úrovni u orgánu centralizovaných a to tak, že budou pravomoci rozděleny mezi orgány na jedné úrovni. Příkladem je převzetí částí pravomocí mezi ministerstvy.²⁷

Za nejvýznamnější projev principu dekoncentrace pro mou práci považuji výkon státní správy na místní úrovni. Kdy stát deleguje část výkonu státní správy na územně samosprávné celky a správní úřady.

Mezi další principy organizace veřejné správy patří například *princip kolegiální a monokratický*, který se projevuje v rozdělení orgánů na orgány monokratické a kolegiální, od čehož se odvíjí i způsob jejich fungování. S tím úzce souvisí i *princip volební a jmenovací*, kterým se pak řídí postupy ustanovování do funkcí vykonávaných v rámci fungování konkrétních orgánů.

²⁵ Hendrych, Dušan. *Správní věda- Teorie veřejné správy. 3. aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2009, 232 s., str. 122*

²⁶ Koudelka, Zdeněk. *Samospráva. Praha: Linde Praha, a.s., 2007, str. 17-18*

²⁷ Tamtéž

2 Prameny práva upravující organizaci české veřejné správy

Stejně tak, jako v jiných právních odvětvích, je tomu tak i u práva správního, že se systematika daného odvětví odvíjí od zákonné právní úpravy. Ta je ovlivňována jak společenskou či politickou situací v naší zemi, tak historickým vývojem našeho právního systému. Existuje velké množství faktorů, které na právní úpravu mají vliv. Správní právo České republiky je právem psaným. Pramenem práva tedy může být taková forma, kterou stát za pramen práva uzná.²⁸

S otázkou právní jistoty souvisí fakt, že existence práva má mít oporu v ústavě nebo zákonné právní úpravě. Systematika správního práva je hierarchicky uspořádána stejně jako celý právní systém České republiky.

Nejvyšší právní sílu mají ústavní zákony. Tyto normy upravují především postavení veřejné správy, její kompetence a postavení jejích adresátů. Ústavní základy veřejné správy můžeme najít v právní úpravě moci zákonodárné, výkonné a soudní.²⁹ Česká republika je v neposlední řadě vázána také normami práva mezinárodního a evropského.

Pro mou práci jsou podstatné především zákony ústavní a běžné. V následující podkapitole se budu věnovat popisu základní právní úpravy ovlivňující organizaci veřejné správy v České republice.

Nejvýznamnějším pramenem práva pro organizaci české veřejné správy je Ústava České republiky (ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů). Dále můžeme jmenovat Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. Listinu základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 2/1969 Sb. o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ve znění pozdějších předpisů, ústavní zákon číslo 347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 128/2000 Sb. o obcích ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 129/2000 Sb. o krajích ve znění pozdějších předpisů a spolu s tím i zákon č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze ve znění pozdějších předpisů.

²⁸ Hendrych Dušan a kol. Správní právo. Obecná část. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s., str. 39

²⁹ Hendrych Dušan a kol. Správní právo. Obecná část. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s., str. 43

2.1 Právní úprava na úrovni ústavních zákonů

Ústavní základy české veřejné správy jsou tvořeny Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod. Ty dohromady tvoří ústavní pořádek české republiky³⁰. V této podkapitole vyzdvihnu nejpodstatnější pravidla zakotvená ve výše zmíněných dokumentech týkající se organizace veřejné správy.

Za relevantní pro mou práci považuji například články 2 a 8 Ústavy, které upravují státní moc a nárok na samosprávu územních celků.³¹ V článku 2 odstavci třetím Ústavy je uvedeno, že státní moc má sloužit všem občanům a uplatňovat ji lze jen v případech, mezích a způsobem stanoveným zákonem.³² Článek 79 Ústavy v odstavci 1. upravuje vznik ministerstev a jiných správních úřadů a v odstavci 3 říká, že: „Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.“³³ Článek 99 Ústavy a následující pak upravují územní samosprávu. Důležitý je článek 105 Ústavy, který říká že: „Výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon.“³⁴

Listina základních práv a svobod ve článku druhém upravuje zákonné omezení uplatňování státní moci a zákaz ukládání povinností bez zákonného podkladu.³⁵

Dalším dokumentem podstatným pro výkon veřejné správy je Evropská charta místní samosprávy³⁶. Tato mezinárodní smlouva apeluje na aplikaci demokratických přístupů při realizaci místní samosprávy a snaží se přiblížit a umožnit občanům účastnit se ať už přímo, nebo nepřímo věcí veřejných.

2.2 Zákonná právní úprava související s organizací české veřejné správy

Složitost organizace české veřejné správy tak, jak jsem ji popisovala výše je přímo úměrná množství zákonů, které ji upravují. Proto se v této podkapitole zaměřím pouze na ty, které považuji za nejvýznamnější pro mou práci.

³⁰ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 112

³¹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

³² Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl.2, odstavec 3.

³³ Tamtéž

³⁴ Tamtéž

³⁵ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

³⁶ Evropská charta místní samosprávy ze dne 15. října 1985

V první řadě uvádím tzv. *Kompetenční zákon*³⁷. Tímto zákonem byla zřízena ministerstva a ústřední správní orgány jako například Úřad vlády České republiky, Český statistický úřad a tak dále.³⁸ Tento právní předpis stanovuje i vládu jako orgán řídicí a kontrolní ve vztahu k jednotlivým ministerstvům.³⁹

Dalšími důležitými zákony jsou Zákon o obcích, Zákon o krajích a zákon o Hlavním městě Praze. Výše jmenované zákony upravují působnost obcí a krajů, popisují orgány, které jsou tyto samosprávné celky povinny nebo oprávněny zřídit a také dozor nad výkonem jejich funkcí. Systematika těchto zákonů je ve všech výše zmíněných případech obdobná.

³⁷Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů

³⁸Český statistický úřad, Český úřad zeměměřický a katastrální, Český báňský úřad, Úřad průmyslového vlastnictví, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Správa státních hmotných rezerv, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Národní bezpečnostní úřad, Energetický regulační úřad, Úřad vlády České republiky, Úřad pro ochranu osobních údajů, Rada pro rozhlasové a televizní vysílání

³⁹ Hendrych, Dušan. *Správní věda- Teorie veřejné správy. 3. aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2009, 232 s., str. 143*

3 Dělení České veřejné správy

3.1 Rozdíly mezi státní správou a samosprávou

Jak jsem již výše zmínila, systém veřejné správy můžeme rozdělit na státní správu a samosprávu.⁴⁰ V této podkapitole se budu věnovat vysvětlení rozdílů mezi těmito dvěma podsystemy.

Tyto systémy fungují a existují paralelně vedle sebe a vzájemně se ovlivňují. Mezi těmito systémy neexistuje princip podřízenosti a nadřízenosti.

3.1.1 Státní správa

Veřejná správa, jejíž hlavním subjektem je stát, je nazývána státní správou. Jde o realizaci moci výkonné. Státní správa je vykonávána několika typy subjektů. Česká státní správa je vykonávána subjekty s celostátní působností, ty jsou označovány za *ústřední správní orgány* a subjekty s omezenou místní působností, ty označujeme jako *územní /regionální správní orgány*.

Ústřední správní úřady vykonávají svou pravomoc na celém území České republiky. V tomto případě hovoříme a o *přímém výkonu státní správy*. Neexistuje zde žádný mezičlánek, ani orgán pověřený státem pro výkon státní moci. Stát pomocí těchto ústředních orgánů vykonává svou moc sám. Tato činnost je upravena právními předpisy a interními normativními právními akty, které zároveň stanovují odpovědnost konkrétních institucí za výkon této činnosti. Za subjekty státní správy jsou považovány organizační složky státu a správní úřady, ty vykonávají správu jménem a v zájmu státu. Tato činnost je vykonávána bez vlastní právní subjektivity.⁴¹ Náplní jejich činnosti je především organizace, provádění zákonů a zabezpečování veřejných zájmů. Výkon přímé státní správy je úzce spjat s kompetenčním zákonem, o kterém jsem se zmiňovala v předešlé kapitole. Z toho plyne, že ústředním správním úřadem v dané dílčí věcné působnosti je ministerstvo.⁴² Ta jsou v rámci hierarchie státní správy nadána jakýmsi příkazním právem spočívajícím v možnosti zavazovat nižší správní úřady a subjekty vykonávající přenesenou působnost, realizovaném vnitřními předpisy a služebními příkazy.⁴³

⁴⁰Horzinková Eva, Novotný Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 233 s., str.14

⁴¹ Tamtéž

⁴²Hendrych, Dušan. *Správní věda- Teorie veřejné správy*. 3. aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2009, 232 s., str. 143

⁴³ Tamtéž str. 145

Dalšími subjekty vykonávajícími přímou státní správu jsou správní úřady s celostátní působností. Ty můžeme dále rozdělit na *úřady přímo řízené vládou (jiné ústřední správní úřady)* a *úřady řízené některým z ministerstev*.

Třetím typem vykonavatele přímé státní správy jsou veřejné sbory. Tyto sbory mohou být jak ozbrojené⁴⁴, tak neozbrojené⁴⁵.

Dalším typem orgánů vykonávajících státní správu jsou *specializované územní správní úřady*. Jedná se o správní úřady, které zajišťují natolik specifickou agendu, že není možné, aby tuto agendu dostatečně pokryly obecní či krajské úřady, nebo ústřední správní úřady.⁴⁶ Mezi tyto úřady řadíme následující: finanční ředitelství a finanční úřady, okresní a krajské správy sociálního zabezpečení, ředitelství cel a celní úřady, územní zeměměřičské a katastrální úřady, krajské veterinární správy, krajské hygienické stanice, obvodní báňské úřady, územní vojenské správy, velitelství územní obrany, krajské správy Policie ČR, okresní ředitelství Policie ČR, obvodní oddělení Policie ČR, inspektoráty Českého úřadu bezpečnosti práce, krajské, regionální a oblastní orgány specializovaných státních inspekcí jako je energetická, obchodní nebo potravinářská.

Jak jsem již uvedla výše, státní správa může být vykonávána jak přímo, tak nepřímo. Výkon *nepřímé státní správy* je založen na zákonné delegaci právní subjektivity České republiky na jiné subjekty veřejné správy než je stát samotný. Tato delegace má z pravidla formu zákonnou, popřípadě formu rozhodnutí učiněného na základě zákona.⁴⁷ Nejdůležitější formou delegace je výkon přenesené působnosti orgány obcí a krajů. V souvislosti s článkem 105 Ústavy České republiky⁴⁸, který říká, že výkon státní správy může být svěřen zákonem orgánům samosprávy lze říci, že se pak obce a kraje stávají *správními obvody*.

Přenesenou působnost v rámci obcí vykonávají obecní úřady, nebo jiné úřady, na které je výkon této pravomoci zákonem přenesen. Hovoříme-li o krajích, pak je výkon státní správy v přenesené působnosti vykonáván krajskými úřady, nebo jinými orgány kraje k tomu určenými. Třetí možnou variantou subjektu vykonávajícího státní správu v přenesené působnosti jsou regiony soudržnosti a jejich orgány k tomuto účelu zřízené.⁴⁹

⁴⁴ Policie České republiky

⁴⁵ Správa požární ochrany

⁴⁶ Průcha, Petr. *Správní právo, obecná část*. Brno, 2007. s. 179.

⁴⁷ Tamtéž str. 15

⁴⁸ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, čl. 105

⁴⁹ Hendrych, Dušan. *Správní věda- Teorie veřejné správy. 3. aktualizované vydání*. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2009, 232 s., str. 147

Státní správu na území vojenských újezdů vykonávají Újezdní úřady.

3.1.2 Dělení obcí z hlediska výkonu státní správy

Obce můžeme rozdělit z hlediska rozsahu činností vykonávaných na úseku státní správy. § 61 odstavec 1 zákona o obcích⁵⁰ stanoví, které územní samosprávné celky a v jakém rozsahu budou přenesenou působností vykonávat.

S tímto úzce souvisí i neformální dělení obcí na takzvané obce „jedničkové“- I. , „dvojkové“ – II., a „trojkové“- III..

Dle §61 odstavce 1 písmene a zákona č. 128/ 2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů, mohou všechny obce vykonávat státní správu v přenesené působnosti v základním rozsahu a pouze ve správním obvodu, který se kryje s územím vlastní obce.⁵¹ Hovoříme tedy o takzvaných obcích „jedničkových“.

Dělíme-li obce podle rozsahu jim svěřených pravomocí týkajících se státní správy, můžeme hovořit o *obcích s pověřeným obecním úřadem*. Jedna se o takzvané obce „dvojkové“. Tyto obce dle §61/1/a a §64 zákona o obcích⁵² vykonávají státní správu v rozsahu širším (svěřeném jim zvláštními zákony), než orgány obce kategorie I. a ve správním obvodu, který je zpravidla větší, než území jedné obce. Rozsah pravomocí je rozšířen o problematiku ochrany přírody a krajiny, volební záležitosti a záležitosti krizového řízení.⁵³

§61/1/c zákona o obcích toto dělení dále rozšiřuje o *obce s rozšířenou působností*. Obecní úřady těchto obcí mohou vykonávat státní správu v přenesené působnosti v nejširším možném rozsahu oproti předchozím dvěma kategoriím. Působnost těchto obcí je rozšířena o agendu živnostenských úřadů. Tyto obce mohou v zákonem stanovených případech a v jeho mezích vydávat *nařízení*. Toto zmocnění je odvozeno od zákona na ochranu přírody a krajiny⁵⁴ a lesního zákona.⁵⁵

Obce s rozšířenou působností a obce s pověřeným obecním úřadem jsou vymezeny zákonem č. 314/ 2002 Sb.⁵⁶, který obsahuje výčet těchto obcí. Správní obvody náležející výše

⁵⁰zákon č. 128/2000 Sb. o obcích ve znění pozdějších předpisů

⁵¹Hendrych Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s., str.124

⁵²zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů

⁵³Hendrych Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s., str.124

⁵⁴zákon č. 123/ 2017 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁵zákon č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁶zákon č. 314/2002 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů

zmíněným obcím jsou pak blíže specifikovány vyhláškou ministerstva vnitra ČR č. 388/2002 Sb.⁵⁷

3.2 Samospráva

Samospráva je vykonávána orgány právních subjektů odlišných od státu. Výkon veřejné správy je na ně delegován trvale. Tuto činnost vykonávají samostatně a na svou odpovědnost.⁵⁸ Ačkoli je výkon samosprávy striktně oddělen od výkonu správy státní, stále hovoříme o plnění veřejných úkolů a její nositelé mají charakter orgánů veřejné moci.⁵⁹ Jedná se tedy o jakýsi projev decentralizace veřejné správy.

Samosprávu můžeme dělit na územní a zájmovou. Pro mou práci je relevantní pouze samospráva územní.

Zájmovou samosprávu vykonávají například profesní komory nebo veřejné vysoké školy.⁶⁰

3.2.1 Územní samospráva

Ústava České republiky⁶¹ označuje obce jako *základní územní samosprávné celky* a kraje jako *vyšší územní samosprávné celky*. Jak obce, tak kraje jsou spravovány zastupitelstvy. Tato zastupitelstva jsou volena občany těchto samosprávných celků, což je projevem principu demokracie v našem státním zřízení. Působnost zastupitelstev je stanovena zákonem a jsou nadané pravomocí vydávat *obecně závazné vyhlášky*. Článek 100 odstavec 1. Ústavy říká, že územní samosprávné celky jsou tvořeny společenstvím občanů a jako takové mají právo na samosprávu. Ústava dále v článku 101 odstavci třetím uvádí, že obce a kraje mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu. Do výkonu této činnosti může stát zasahovat pouze v případech, kdy to vyžaduje ochrana zákona a jen způsobem, který zákon stanoví.

V rámci samostatné působnosti obce i kraje vystupují svým jménem a zároveň nesou odpovědnost za své jednání.⁶² Základním úkolem obcí a krajů je zabezpečování potřeb svých občanů a rozvoj jejich území. V rámci plnění těchto úkolů je dbáno na ochranu veřejných

⁵⁷ Vyhláška ministerstva vnitra České republiky č. 388/2002 Sb. o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁸ Hendrych, Dušan. *Správní věda- Teorie veřejné správy*. 3. aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2009, 232 s., str. 148

⁵⁹ Tamtéž str. 148

⁶⁰ Kolektiv autorů. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, str. 323

⁶¹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších

⁶² Hendrych, Dušan. *Správní věda- Teorie veřejné správy*. 3. aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2009, 232 s., str. 149

zájmů. Mezi úkoly vykonávané v rámci samostatné působnosti obcí patří uspokojování potřeb bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, výchovy a vzdělávání a ochrany veřejného pořádku.⁶³Jde tedy o záležitosti, které jsou úzce spjaty s životy obyvatel obce a právní řád je ponechává k rozhodování obcím.⁶⁴K výkonu samostatné působnosti je obec oprávněna vydávat *obecně závazné vyhlášky*.

U krajů je tomu obdobně.

3.3 Obecní úřady

Jak bylo výše popsáno, existují tři typy obecních úřadů podle rozsahu jim svěřené přenesené působnosti. Z toho vyplývá, že obecní úřady vykonávají činnost jak v působnosti přenesené, tak v působnosti samostatné, tedy samosprávu.

Obecní úřad je orgánem obce. Tento orgán je tvořen starostou (popřípadě primátorem, jedná-li se o statutární město), místostarostou, či místostarosty, tajemníkem a zaměstnanci obce zařazenými do obecního úřadu.

Obecní úřady mohou být na základě rozhodnutí rady obce rozděleny do odborů a oddělení. Tyto mohou být mezi sebou libovolně slučovány. Zpravidla zde najdeme odbory stavební, správní, silniční, přestupkové.⁶⁵

Hovoříme-li o samostatné působnosti (samosprávě), plní obecní úřad úkoly mu svěřené zastupitelstvem, nebo radou obce. O výkonu státní správy v působnosti přenesené hovoříme v případě, že se jedná o agendu, která svým významem přesahuje rámec území samosprávné jednotky.⁶⁶

Z výše popsané problematiky je zřejmé, že organizace a rozdělení pravomocí v rámci výkonu veřejné správy se může adresátovi jevit jako nepřehledná. Z pohledu adresáta se může často zdát jako nejasné, zda jeho záležitost spadá do agendy státní správy, či samosprávy.

⁶³Hendrych, Dušan. *Správní věda- Teorie veřejné správy*. 3. aktualizované vydání. Praha: WoltersKluwer, a. s., 2009, 232 s., str. 150

⁶⁴ Hendrych, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s., str.148

⁶⁵Horzinková Eva, Novotný Vladimír. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. 233 s., str.153

⁶⁶ Hendrych Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 826 s., str.148

3.4 Smíšený model veřejné správy v ČR a vybraná problematika s ním spojená

Z výše uvedených informací je zřejmé, že v důsledku organizace české veřejné správy je často výkon státní správy a samosprávy souběžně soustřeďován do rukou územních samosprávných celků. Smíšený model veřejné správy je tedy situace, kdy územně samosprávné celky jako orgány místní samosprávy vykonávají samosprávu a zároveň státní správu v přenesené působnosti.⁶⁷

S tím úzce souvisí i problém systémové podjatosti. Často tak dochází k situaci, kdy obec na jedné straně vystupuje jako adresát veřejné správy a stejná obec na straně druhé, jako vykonavatel státní správy. Hovořit zde můžeme o jakémsi „institucionálním a personálním prolnutí státní správy a územní samosprávy“⁶⁸

Problematikou systémové podjatosti, tedy podjatosti úředních osob se zabýval několikrát Nejvyšší správní soud. V usnesení 1 As 19/2010- 106ze dne 27. 11. 2012 například uvedl, že: „Rozhoduje-li orgán územního samosprávného celku ve správním řízení ve věci, která se týká zájmu tohoto územního samosprávného celku, je důvodem pochyb o nepodjatosti úřední osoby dle § 14 odst. 1 správního řádu její zaměstnanecký poměr k územnímu samosprávnému celku tehdy, je-li z povahy věci či jiných okolností patrné podezření, že v důsledku tohoto zaměstnaneckého poměru by mohl být její postoj k věci ovlivněn i jinými než zákonnými hledisky.“⁶⁹

K tomuto problému může docházet v mnoha situacích, například i v rámci přestupkového řízení. Hovořit můžeme tedy o prolomení jakési zásady nestrannosti a nezávislosti v rámci výkonu funkce správního úřadu. Následkem tedy může být vyloučení úřední osoby při podezření z podjatosti dle §14 správního řádu.⁷⁰ V souvislosti s touto problematikou dochází k zahajování značného množství sporů, což vyplývá i z četnosti jak laických, tak odborných stran tohoto tématu.

⁶⁷KUPKA, Jaroslav. *Perspektivy smíšeného modelu veřejné správy/1* [online]. Moderniobec.cz, 1. 12. 2011 [cit. 9. srpna 2017]. Dostupné na: <<http://moderniobec.cz/perspektivy-smiseneho-modelu-verejne-spravy-1/>>

⁶⁸FOJTÍK, Lumír. Problematika smíšeného modelu veřejné správy. *ASPI*, 2016

⁶⁹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 1 As 19/ 2010- 106

⁷⁰ zákon č. 500/ 2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

4 Veřejná správa obce Drahanovice

Při psaní své bakalářské práce jsem dospěla k závěru, že bude nejužitečnější toto téma názorně demonstrovat na příkladu jedné obce. Jako nejvhodnější se jeví vybrat jednu z obcí „jedničkových“, tedy obec, kde obecní úřady vykonávají přenesenou působnost pouze ve velmi omezeném rozsahu. Z toho vyplývá, že je-li potřeba pokrýt veškerou agendu, která je pro všechny adresáty veřejné správy stejná, musí do této systematiky úřadů vykonávajících veřejnou správu být zapojeno i značné množství úřadů fungujících mimo tuto obec. Náhodnou volbou jsem pak došla k obci Drahanovice, která se nachází poblíž Olomouce.

Jedná se o obec, ležící ve vzdálenosti 14 km západním směrem od Olomouce. V této obci trvale žije 1700 obyvatel. Obecní úřad obce Drahanovice zřídil dva výbory, a to: kontrolní a finanční. Dále pak také Sbor pro občanské záležitosti. V rámci obecního úřadu je občanům dostupné kontaktní místo veřejné správy takzvaný Czech Point. V obci se nachází pošta.

V této kapitole bych ráda demonstrovala, jak nepřehledná a nejasná je organizace veřejné správy z pohledu občana obce, který je jako každý z nás, čas od času nucen obstarávat pro sebe některou ze záležitostí spadajících do oboru veřejné správy. Věnovat se budu také dostupnosti příslušných správních úřadů pro občany obce Drahanovice.

4.1 Dostupnost informací

Jako nejdůležitější předpoklad pro vyřízení jakékoli záležitosti, je znalost místa, na kterém mohu tu danou záležitost obstarat. Jako logický se mi jeví postup, kdy pomocí dnes většinou občanů dostupného internetu, vyhledám oficiální stránky obce: www.obecdrahanovice.cz. Z běžné praxe bych předpokládala, že se na těchto internetových stránkách dozvím veškeré potřebné informace k tomu, abych jako laik byla schopna vydedukovat, kam se mám za tím kterým úřadem vydat. Smutným opakem bohužel je, že na těchto internetových stránkách jsou k nalezení pouze laicky nic neříkající citace ze zákona o obcích⁷¹.

Kvalitně zpracované stránky obce, s informacemi o rozdělení obecního úřadu a vysvětlením problematiky organizace správních úřadů, považuji za nejdůležitější předpoklad zajištění přístupu občanů k veřejné správě. Trendem dnešní doby je, vyhledat si samostatně veškeré dostupné informace, což podstatně snižuje procento osobních dotazů směřovaných na

⁷¹zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů

úředníky obecního či jiných správních úřadů. Občan, který zjistí potřebné informace z pohodlí domova, je schopen svůj dotaz, či podání směřovat rovnou k příslušnému orgánu, čímž se snižuje čas potřebný pro vyřízení dané záležitosti jak pro občana, tak pro úřední osobu, která se konkrétním problémem bude zabývat. S tím souvisí i problematika dostupnosti konkrétních úřadů, kdy se specializované správní úřady, jak bude vysvětleno níže v této kapitole, nachází mimo území obce a to může především starším občanům způsobit značné potíže.

V situaci, kdy občan neví, ke kterému správnímu úřadu by se pro vyřízení svých záležitostí měl vydat, či odmítne-li pro něj oslovený správní úřad daný úkon vykonat, nezbyvá, než využít svého zákony garantovaného práva na informace.

4.1.1 Právo na informace v české veřejné správě

Listina základních práv a svobod⁷² ve svém článku 17 říká že, *právo na informace* je občanům České republiky zaručeno. Právo vyhledávat i šířit informace může být omezeno pouze zákonem a to jen tehdy, pokud jde o opatření pro demokratickou společnost nezbytná. Listina zároveň hovoří také o povinnosti státních orgánů a orgánů úřední samosprávy poskytovat občanům informace o své činnosti.⁷³ Podmínky a provedení této povinnosti jsou pak stanoveny takzvaným informačním zákonem.⁷⁴ Ten v paragrafu číslo dvě hovoří o tom, že státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány, veřejné instituce a také subjekty, kterým bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob jsou povinny sdělovat informace ke své působnosti a to na základě *ústní či písemné žádosti fyzických či právnických osob*.⁷⁵

Můžeme zde mluvit o jakési *záruce zákonnosti ve veřejné správě*. Přístup k informacím umožňuje občanům podílet se na výkonu veřejné správy a zároveň tuto činnost kontrolovat. Informace, o které lze tímto způsobem žádat, jsou omezeny pouze výčtem takových informací, které nelze z nějakého důvodu sdělit. Jedná se z pravidla o informace tajné, či informace osobního charakteru, jejichž zveřejnění by mohlo poškodit jak jedince, tak stát či jeho organizační složku.

Informační zákon upravuje především postupy při podání těchto žádostí a náležitosti, které musí řádně podané žádosti o informace splňovat. Jak již bylo zmíněno výše, takovouto žádost je možno podat ústně či písemně a to jak poštou, tak emailem. Zákon stanoví i to, že je

⁷² Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. Listinu základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

⁷³ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. Listinu základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁴ zákon č. 106/1999 Sb. O svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁵ Tamtéž §2

vyloučeno některé informace poskytovat. Poskytování informací podle informačního zákona by mělo být co možná nejširší. To vše samozřejmě s přihlédnutím k informacím, jejichž zveřejnění by bylo v rozporu se zákonem. V případě, že by žádost nespĺňovala povinné náležitosti, byla nesrozumitelná, či se nevztahovala k působnosti daného úřadu, má tento úřad sedmi denní lhůtu na to, aby žadatele vyzval k doplnění, či upřesnění informací v žádosti. Nedoplní-li žadatel potřebné náležitosti, úřad je oprávněn takovou žádost odložit, nebo její projednání do třiceti dnů od jejího podání odmítnout. V případě, že žádáte o informace, které již byly zveřejněny, neposkytne úřad informaci požadovanou, nýbrž pouze indicie k tomu, kde vámi požadovanou informaci získat.

Nejsou-li dány důvody pro odmítnutí žádosti o informace, je úřad povinen tyto informace poskytnout a to ve lhůtě patnácti dnů ode dne přijetí žádosti, nebo jejího doplnění. Tato lhůta může být úřadem ze závažných důvodů prodloužena, maximálně však o deset dní. Nebude-li vám informace po uplynutí lhůty poskytnuta a nebude-li vydáno rozhodnutí o odmítnutí žádosti, můžete podat *stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace* a to do třiceti dnů od uplynutí lhůty. Pokud by byly dány důvody pro odmítnutí žádosti, pak je úřad povinen vydat *rozhodnutí o odmítnutí žádosti* a to ve lhůtě pro vyřízení této žádosti, která trvá 15 dnů. Proti takovému rozhodnutí je možno se odvolat.

O výše zmíněné stížnosti rozhoduje orgán nadřízený orgánu, u kterého jste o informaci žádali. Ten buď jednání podřízeného orgánu potvrdí, nebo přikáže orgánu věc vyřídit. Může také sám informaci poskytnout, či původní žádost odmítnout. Proti takovému rozhodnutí, není možno se odvolat. Nicméně je možno se v tomto případě bránit správní žalobou, a to do dvou měsíců od doručení takového rozhodnutí.

Za výše popsané poskytnutí informací si úřady dle informačního zákona mohou, ale nemusí žádat úhradu. Výši této úhrady je úřad povinen sdělit žadateli před poskytnutím informace.

Výše popsaný způsob získávání potřebných informací je pro občany jakousi zárukou, že hovoříme-li o informacích, jejichž uveřejnění není v rozporu s informačním zákonem, budou jim tyto informace dříve, či později sděleny.

4.2 Rozsah a kvalita běžně dostupných informací týkajících se veřejné správy Obce Drahanovice

Při psaní své bakalářské práce jsem byla nucena dohledat velké množství informací, o kterých si myslím, že by měly být obcí automaticky zveřejňovány jako jedny ze základních údajů týkajících se obce. K této problematice jsem se již vyjadřovala v úvodní části této kapitoly. V průběhu psaní své bakalářské práce jsem se rozhodla, že si své teoretické znalosti popsané v prvních třech kapitolách této práce ověřím pomocí zmapování situace týkající se veřejné správy v konkrétní obci. Vybrala jsem si proto obec Drahanovice a začala postupně hromadit informace, které by mi potvrdily, jak se shoduje má představa o fungování veřejné správy v malých obcích s reálným stavem věci. Mé první kroky vedly na internetové stránky obce Drahanovice. O jejich kvalitě jsem již hovořila výše. Jedinými relevantními informacemi, které mi pomohly v mém dalším pátrání, byly telefonický kontakt a emailová adresa, pomocí kterých jsem se spojila s pracovníci obecního úřadu v Drahanovicích. V souvislosti s problematikou složitosti organizace veřejné správy bylo nutné vzhledem k nedostatečné kvalitě a množství dostupných informací na internetových stránkách obce oslovit telefonicky a pomocí emailů nejen pracovníky obecního úřadu, ale i dalších správních úřadů. Vzhledem k rozsahu informací zveřejněných na internetových stránkách obce, je pro běžného občana zcela nereálné, bez osobní návštěvy obecního úřadu obce Drahanovice zjistit, kam by se pro vyřešení svého problému měl vydat. Nezbývá nic jiného, než vznést osobní dotaz.

Hovoříme-li o organizaci veřejné správy v obci Drahanovice, po prvním prohlédnutí internetových stránek obce, jsem zjistila pouze tolik, že obecní úřad vykonává funkci úřadu matričního. O výkonu jakékoli jiné veřejné správy není na těchto stránkách jediná zmínka. Nezbylo mi tedy nic jiného, než se pomocí emailu obrátit na podatelnu onoho obecního úřadu s dotazem a popisem mé situace. Žádala jsem informace o tom, jakou agendu v přenesené i samostatné působnosti tento obecní úřad vykonává. Odpovědí mi byl pouze strohý seznam činností, o kterých se oslovená úřednice domnívala, že jsou v rámci jejich obecního úřadu vykonávány a které naopak „pro ně“ vykonává někdo jiný. Začala jsem tedy vyhledávat informace a podávat doplňující dotazy úředníkům a úřadům, o kterých jsem se domnívala, že by tyto funkce mohli vykonávat. Často jsem se setkala se situací, kdy oslovený úředník nebyl schopen můj dotaz zodpovědět. Nutno poznamenat, že tato nevědomost či neinformovanost úředníků byla vyvážena jejich ochotou a snahou mi pomoci. Mohu jen doufat, že jejich ochota

je ve všech situacích stejná, a že nebyla jen zvýšena jejich úletem z mého dotazu. Následující podkapitola je tvořena souborem poznatků získaných pomocí výše popsaného postupu.

4.3 Faktický výkon státní správy a samosprávy v obci Drahanovice.

Jak jsem již zmínila ve třetí kapitole mé bakalářské práce, veřejnou správu můžeme dělit na státní správu a samosprávu. Rozsah činností spadajících do těchto dvou oborů je podrobněji popsán tamtéž.

Samosprávu obce Drahanovice vykonává její obecní úřad. V čele obecního úřadu stojí starosta. Z internetových stránek obce pojednávajících o obecním úřadu jsem se dozvěděla, pouze tolik, že v čele obce stojí starosta Ivo Richter. Funkci místostarosty zastává magistra Iva Psotová.

Z informací poskytnutých referentkou tohoto obecního úřadu paní Čajanovou vím, že tento obecní úřad není rozdělen do odborů, ale je na základě *Organizačního řádu Obecního úřadu Drahanovice*⁷⁶, rozdělen do jednotlivých pracovišť- organizačních jednotek a to následujícím způsobem:

1. Samostatný referent účetní
2. Samostatný referent pokladní
3. Samostatný referent matriky
4. Samostatný referent místní poplatky

Zaměstnanec pověřený jako účetní vykonává v samostatné působnosti například úkoly jemu uložené zastupitelstvem a radou obce, vede účetnictví obce a daňovou agendu, řídí inventarizaci a evidenci obecního majetku a zabezpečuje nakládání s prostředky svěřenými obci rozpočtem.

Zaměstnanec pověřený agendou pokladní plní podle Organizačního řádu Obecního úřadu obce Drahanovice následující úkoly: úkoly agendy sociální a zdravotní, vykonává funkci pokladníka obecního úřadu, zabezpečuje nakládání s prostředky svěřenými rozpisem rozpočtu, vede agendu výstavby a ekologie, agendu civilní ochrany, evidenci branců, hrobů a hrobových míst. Dále pak vede evidenci nájemních smluv bytových i nebytových prostor, a evidenci pozemků obce a kulturních památek na území obce.

Referent matriky je pověřen zajištěním evidence došlé a odeslané pošty, zabezpečuje organizačně technické a administrativní práce související s činností výboru zastupitelstva,

⁷⁶Organizační řád Obecního úřadu obce Drahanovice

komisí rady a obecního úřadu. Dále pak zajišťuje archivaci a skartaci písemností, zabezpečuje evidenci obyvatelstva, vede agendu sčítání lidí, bytů a domů. V neposlední řadě odpovídá za matriku a výdej osobních dokladů a odpovídá za výběr správních poplatků. Zastává také roli úředníka kontaktního místa veřejné správy Czech Point.

Zaměstnanec pověřený poplatky má na starosti sledování úkolů vyplývajících z obecně závazných předpisů, archivaci běžných písemných materiálů, obsluhu kancelářských zařízení, přijímání, shromažďování a přípravu materiálů pro správní řízení. Dále odpovídá za výběr místních poplatků a služeb.

Agenda matriky by opravdu měla být dle Organizačního řádu Obecního úřadu obce Drahanovice vykonávána samotným obecním úřadem, tato informace je ovšem v rozporu s tvrzením referentky Čajanové, která v emailové komunikaci uvedla, že nejčastějším projevem nepochopení organizace veřejné správy občany obce je právě situace, kdy se dožadují vydání nových osobních dokladů a zaměstnanci obecního úřadu jsou nuceni je odkázat na příslušný odbor magistrátu města Olomouce. Celá situace byla uvedena na pravou míru ve chvíli, kdy mi bylo referentkou sděleno, že Organizační řád nebyl aktualizován od roku 2005, kdy byly doklady v rámci přenesené působnosti opravdu vydávány. Podklad, na základě kterého byla tato pravomoc obecnímu úřadu v Drahanovicích odňata, se mi bohužel nepodařilo získat.

Jak je z tohoto rozdělení zřejmé, doopravdy je tento obecní úřad tvořen několika málo jedinci, kteří vykonávají činnosti v rámci několika různých oborů. Ve způsobu rozdělení úkolů mezi jednotlivé pracovníky obecního úřadu nevidím žádný logický systém. Patrné není ani rozlišení, zda se jedná o agendu spadající do správy státní, či samosprávy. Důsledkem nemožnosti rozeznat, zda a které úkoly spadají do agendy toho kterého úřadu, mohou nastat kompetenční spory mezi správními úřady, či dokonce situace, kdy úřady odmítnou adresáta s tím, že tato záležitost nespadá do jejich pravomoci. Z mého pohledu by bylo vhodné, do dané situace vnést trochu organizace a přehlednosti. Nezřetelnost rozdělení úkolů mezi pracovníky obecního úřadu příkládám jejich malému počtu. V případě, že bychom toto rozdělení úkolů porovnali s většími obecními úřady, došli bychom pravděpodobně k zjištění, že čím více zaměstnanců obecní úřad má, tím méně různých typů úkolů na daného pracovníka připadne.

Za přínosné považuji zřízení informačního systému veřejné správy a jeho kontaktních míst s názvem Czech Point. Pomocí tohoto systému si mohou občané za poplatek vyžádat

výpis z veřejných i neveřejných rejstříků a registrů a zároveň učinit některá podání vůči orgánům veřejné správy. Zřízením této sítě kontaktních míst se zvýšila dostupnost veřejné správy i na místech, kde by se občané pro vyřízení některých záležitostí museli vydat i do jiného města. Velká část poboček tohoto informačního systému se nachází v pobočkách České pošty, čímž je snižováno množství záležitostí, kterými by se museli zabývat přímo správní úřady.⁷⁷

Referentkou obecního úřadu v Drahanovicích byl rovněž uveden seznam činností, které dle jejich slov vykonává obecní úřad v přenesené působnosti. Zde vyjmenuji jednotlivé činnosti a dále se budu věnovat několika agendám, které ačkoli se týkají působnosti přenesené, nevykonává přímo obecní úřad v Drahanovicích, nýbrž specializované správní úřady.

Agenda vykonávaná obecním úřadem obce Drahanovice v přenesené působnosti dle referentky obecního úřadu v Drahanovicích:

- Matrika
- Evidence obyvatel
- Agenda místní a správních poplatků
- Agenda týkající se ochrany životního prostředí a ovzduší
- Agenda týkající se voleb
- Agenda týkající se záležitostí sociálního zabezpečení
- Úřad silniční

Mimo výše zmíněné jsou v rámci přenesené působnosti vykonávány záležitosti spadající do pravomoci stavebního úřadu, finančního úřadu, živnostenského úřadu a úřadu práce. Informace související s výkonem přenesené působnosti výše zmíněnými úřady doplním v následujících kapitolách také o praktické informace týkající se dostupnosti pro občany obce Drahanovice.

4.3.1 Stavební úřad

V minulosti byly záležitosti spadající do agendy stavebního úřadu vykonávány samotnou obcí Drahanovice, vše se změnilo rozhodnutím krajského úřadu Olomouckého kraje, který s platností k 31. 1. 2000 odebral obci Drahanovice výkon přenesené pravomoci stavebního úřadu. Své rozhodnutí odůvodnil tak, že u obce Drahanovice nejsou vytvořeny

⁷⁷CZECHPOINT. Czechpoint pro veřejnost[online]. Czechpoint.cz, [cit. 9. srpna 2017]. Dostupné na: <<http://www.czechpoint.cz/public/verejnost/sluzby-pro-verejnost/>>

podmínky pro odborné rozhodování o stavebně technických záležitostech. Tuto pravomoc dále svěřil do rukou stavebního úřadu obecního úřadu obce Náměšť na Hané.

Obecní úřad obce Náměšť na Hané tedy vykonává pravomoc stavebního úřadu na základě výše zmíněného rozhodnutí krajského úřadu v Olomouci.

V případě, že se občan Drahanovic rozhodne navštívit stavební úřad, aby pro sebe zajistil nejběžnější potřeby spadající do této agendy jako je zajištění stavebních povolení, získání informací souvisejících s územním plánováním a mnoho jiných záležitostí, je nucen absolvovat cestu dlouhou 3,5 Km.⁷⁸ V případě, že by byl občan odkázán na prostředky hromadné dopravy, je čistá doba cestování počítána zhruba do desíti minut.⁷⁹ Je nutné zohlednit také dobu a způsob, jakým se občan dostane na a z vlakového nádraží.

4.3.2 Finanční úřad

Roli finančního úřadu pro obec Drahanovice zastává Finanční úřad pro olomoucký kraj, územní pracoviště v Olomouci a to na základě §8 zákona o Finanční správě české republiky⁸⁰. V tomto paragrafu je uveden taxativní výčet finančních úřadů pro jednotlivé kraje. V odstavci dvě tohoto paragrafu je pak uvedeno, že konkrétní finanční úřad vykonává svou pravomoc na území příslušného vyššího územně samosprávného celku. Ty jsou vymezeny v zákoně o zřízení vyšších územně samosprávných celků⁸¹ pomocí výčtu okresů, které tvoří daný vyšší územně samosprávný celek. Obce tvořící dané okresy jsou pak upraveny ve vyhlášce o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy⁸².

Zde bude dostupnost pro občana Drahanovic poněkud horší. Do běžných záležitostí spadajících do pravomoci finančního úřadu spadá například správa daní a s tím související úkony. Vydá-li se občan Drahanovic na Finanční úřad pro olomoucký kraj, jehož územní pracoviště se nachází na Lazecké ulici, bude mu asi 16 Km dlouhá cesta trvat průměrně 22 minut⁸³, rozhodne-li se tuto cestu absolvovat pomocí prostředků hromadné dopravy, doba cestování se prodlouží zhruba na hodinu. V rámci této cesty bude nucen absolvovat

⁷⁸Mapy.cz. *Mapy.cz* [online]. [cit. 9. srpna 2017]. Dostupné na: <<https://mapy.cz/s/1WXCU>>

⁷⁹Idos.cz. *Idos.cz* [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné na: <url.cz/XtCIU>

⁸⁰ zákon č. 456/ 2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁸¹ zákon č. 347/ 1997 Sb., o zřízení vyšších územně samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁸² vyhláška č. 564/ 2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního

⁸³Mapy.cz. *Mapy.cz* [online]. [cit. 9. srpna 2017]. Dostupné na: <<https://mapy.cz/s/1WXQV>>

minimálně jeden přestup. Takový občan v některých případech bude muset použít jak vlak, tak autobus.⁸⁴

4.3.3 Živnostenský úřad

Správní činnost v rozsahu záležitostí spadajících do agendy živnostenského úřadu obce Drahanovice vykonává Živnostenský odbor Magistrátu města Olomouce. To celé na základě následujících právních odkladů. §1 živnostenského zákona⁸⁵ hovoří o tom, že funkci živnostenských úřadů vykonávají odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Příloha č. 2, zákona o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností⁸⁶ uvádí taxativní výčet obcí s pověřeným obecním úřadem. Vyhláška o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností⁸⁷ pak určí obce, spadající do správního obvodu Olomouce, jako obce s rozšířenou působností.

V případě, že se rozhodne občan Drahanovic obstarat pro sebe živnostenské oprávnění, či jiné úkony s ním spojené, jako je ohlašování živností a provozoven, a jejich ukončování a podobně, bude cílem jeho cesty živnostenský odbor Magistrátu města Olomouce. Ten se nachází na Palackého ulici, v samém centru města. Cesta autem dlouhá 14 Km bude trvat průměrně 18 minut.⁸⁸ V případě volby hromadné dopravy je pak možné podobnou trasu absolvovat zhruba za 30 minut s použitím různých dopravních prostředků.⁸⁹

4.3.4 Úřad práce

Agendu úřadu práce pro obec Drahanovice vykonává Krajská pobočka Úřadu práce České republiky v Olomouci a to na základě následujících právních podkladů. §1 zákona o Úřadu práce České republiky a změně souvisejících zákonů⁹⁰ byl zřízen Úřad práce České republiky. §2 stejného zákona byl tento úřad rozdělen na generální ředitelství, krajské pobočky Úřadu práce České republiky a pobočku pro hlavní město Prahu.⁹¹ V příloze tohoto zákona byl uveden seznam krajských poboček a jejich územní obvody vymezeny pomocí odkazu na rozdělení vyšších územně samosprávných celků, jež jsou vymezeny v zákoně o

⁸⁴ Idos.cz. *Idos.cz* [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné na: <url.cz/FtCIS>

⁸⁵ zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁶ zákon č. 314/ 2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁷ vyhláška č. 388/ 2002 Sb. o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Ve znění pozdějších předpisů

⁸⁸ Mapy.cz. *Mapy.cz* [online]. [cit. 9. srpna 2017]. Dostupné na: <<https://mapy.cz/s/1WXYA>>

⁸⁹ Idos.cz. *Idos.cz* [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné na: <url.cz/jtCI5>

⁹⁰ zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁹¹ Tamtéž §2

zřízení vyšších územně samosprávných celků⁹². V zákoně o zřízení vyšších územních samosprávných celků jsou tyto celky vymezeny výčtem okresů, které do tohoto vyššího územně samosprávného celku (kraje) spadají. Konkrétní obce tvořící výše zmíněný okres jsou pak taxativně vyjmenovány ve vyhlášce o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy⁹³. Obec Drahanovice spadá dle výše uvedeného do okresu Olomouc, potažmo do působnosti Úřadu práce České republiky- Krajské pobočky v Olomouci.

Agenda úřadu práce je dále vymezena několika zákony. Zákon o zaměstnanosti⁹⁴ pověřuje úřad práce k výkonu státní správy v oblasti státní politiky a zaměstnanosti. Krajské pobočky úřadu práce jsou dále povinny vykonávat státní správu dle zákona o státní sociální podpoře⁹⁵. Dle zákona o pomoci v hmotné nouzi⁹⁶ je Úřad práce české republiky orgánem pomoci v hmotné nouzi. Z pověření zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů⁹⁷ je krajská pobočka Úřadu práce české republiky oprávněna rozhodovat o dávkách a průkazech vyplývajících z úpravy tohoto zákona. Státní správu podle zákona o sociálních službách⁹⁸ vykonávají rovněž krajské pobočky úřadu práce.

Úřadem práce pro obec Drahanovice je, jak již bylo výše zmíněno Krajská pobočka Úřadu práce České republiky v Olomouci. Ta se dělí na dvě kontaktní pracoviště, z nich každé má na starost jinou část agendy. Jedno z nich sídlí na ulici Vejdovského 4 v Olomouci, druhé na třídě Kosmonautů 8. Obě v bezprostřední blízkosti. Cesta autem z obce Drahanovice trvá průměrně 24 minut a je dlouhá asi 16 Km.⁹⁹ V případě, že si občan zvolí pro svou dopravu prostředek hromadné dopravy, bude cestovat asi 45 minut.¹⁰⁰

V tomto případě považuji za nutné zdůraznit fakt, že na tento úřad docházejí často občané registrovaní v Evidenci úřadu práce a lidé se zdravotními potížemi. V důsledku toho často hovoříme o lidech s omezenými finančními prostředky, pro které může pravidelné docházení na tento úřad znamenat značný výdaj z jejich měsíčního rozpočtu.

⁹² zákon č. 347/ 1997 Sb., o zřízení vyšších územně samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁹³ vyhláška č. 564/ 2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁴ zákon č. 453/ 2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁵ zákon č. 117/ 1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁶ zákon č. 111/ 2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁷ zákon č. 329/ 2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁸ zákon č. 108/ 2006 Sb. O sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁹ Mapy.cz. Mapy.cz [online]. [cit. 9. srpna 2017]. Dostupné na: <<https://mapy.cz/s/1WY5c>>

¹⁰⁰ Idos.cz. Idos.cz [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné na: <url.cz/ZtCIc>

Z informací uvedených výše bych ráda vyvodila následující. Časy a délky tras, které musí občané pro vyřízení běžných záležitostí všedního dne absolvovat, uvedené v mé práci jsou pouze orientační, i přes to všechno je zřejmé, že dostupnost orgánů veřejné správy pro běžného občana žijícího v takzvané „jedničkové“ obci, je poněkud nedostačující. Dalším aspektem je potom zohlednění úředních hodin, kdy se mohou občané se svými požadavky na orgány veřejné správy obrátit.

V případě občana staršího, či občana se zhoršenými pohybovými schopnostmi se jedna návštěva takového úřadu mění v celodenní výlet. Stejně tak tomu může být i v případě živnostníka, který v rámci obstarávání záležitostí s výkonem živnosti souvisejících, musí během jednoho dne, navštívit třeba i několik z výše jmenovaných úřadů. To vše je ovšem možné pouze za předpokladu, že daný občan vůbec ví, kam se za obstaráváním svých záležitostí vydat.

Závěr

V závěru své bakalářské práce bych ráda uvedla, že mé původní představy se ve srovnání se mnou zjištěnými fakty a informacemi téměř v ničem neshodují. Při zahájení psaní své práce jsem zastávala názor, že hovoříme-li o činnosti vykonávané státem, potažmo správními úřady, musí být v této sféře zcela jasně a srozumitelně dáno rozdělení pravomocí a rozsah výkonu každé činnosti. Postupně jsem pak ale dospěla k názoru, že i v případě, že by tomu tak dnes skutečně bylo a pravomoci byly rozděleny jasně, většina úředníků neví, z jakého důvodu tomu tak je. Nedostatečnou informovanost úředníků veřejné správy považuji za nedostatek, jehož doplnění by jistě vedlo ke zlepšení fungování české veřejné správy. V rámci získávání informací potřebných pro praktickou část mé práce, jsem se několikrát setkala se situací, kdy správní orgán či úředník vykonávali svou pravomoc, nevěděli však, na základě jakého právního podkladu tuto činnost vykonávají a proč tato povinnost byla uložena právě jim.

Veřejná správa jako taková, je považována za službu občanům České republiky. S touto myšlenkou se dost často neshoduje dostupnost informací pro řadového občana.

Já sama považuji za vhodné, aby byly informace týkající se dostupnosti a organizace veřejné správy zveřejňovány vždy na stránkách dané obce, či správního úřadu. A to minimálně v rozsahu taxativního výčtu úkonů, které lze po daném úřadu požadovat. V případě obcí, které vykonávají veřejnou správu v omezeném rozsahu pak také seznam správních úřadů a jejich umístění. To především proto, aby bylo možno předejít nedorozuměním v jednání se správními úřady. Z mého pohledu je přeci v zájmu každého správního a obecního úřadu to, aby byl občan sám schopen zjistit, kde a čeho se může dožadovat. Snížilo by se tím množství dotazů jak ústních, tak písemných, které mohou často zdržovat úředníky od plnění jiných úkolů. Vyvarovali bychom se tím také situacím, kdy jsou podání učiněná na nepříslušných místech.

V případě internetových stránek obce Drahanovice jsem se setkala s fatální absencí potřebných informací, kdy jsem se nedozvěděla téměř žádné z potřebných údajů. Sama referentka onoho obecního úřadu mi na dotaz týkající se nejčastějších otázek, kladených jim jejich občany, sdělila, že občané nejsou schopni odlišit jejich obecní úřad od obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, které pro ně vykonávají některé činnosti spojené s výkonem státní správy. Apeluji tím na zřizovatele obecních internetových stránek, aby mimo rozsah

povinně zveřejňovaných informací, trvali také na zveřejnění informací, které by mohly mít praktický přínos pro adresáty veřejné správy.

K samotné organizaci veřejné správy a její dvoukolejnosti se samosprávou bych ráda zmínila, že běžný občan není schopen rozlišit, zda a které úkony jsou správními úřady a obecními úřady vykonávány v které působnosti. Z pohledu laika, jakožto adresáta veřejné správy, není toto rozdělení relevantní. Adresát veřejné správy potřebuje praktické informace týkající se rozdělení pravomocí mezi obecní úřad obce, ve které bydlí, další správní úřady, či úřady obcí s rozšířenou působností. Nezbytná je pro něj esenciální informace o tom kde, kdy a kterého úředníka se má na danou věc dotázat, po případě po této osobě požadovat splnění jistého úkonu. Dle mého názoru není dvoukolejnost veřejné správy zdaleka tolik na škodu adresátovi, jako spíše úřadům samotným. Tento fakt jsem si ověřila v praktické části své práce, kdy mnohdy nastala situace, kdy konkrétní úřad přiznal, že veřejnou správu v daném rozsahu vykonává, jeho zaměstnanci však neměli ani tušení, z jakého právního důvodu tomu tak je. Situace při zajišťování podkladů pro praktickou část se dostávaly až k takovým absurditám, kdy jsem musela prosit a přemlouvat některé úřednice aby v rámci své kanceláře vyhledávali právní podklady v jejich tištěné formě. Nutno podotknout, že jsem nikdy žádným z oslovených úřadů či přímo úředníků nebyla zcela odmítnuta. Ve většině případů se snažili vyjít vstříc mým požadavkům. Ne vždy ale dospěli ke zdárnému konci. Někteří dokonce přiznali, že je až teď zarazilo, jak slepě následovali pokyny nadřízených, aniž by sami věděli, z jakého důvodu mají konkrétní úkoly plnit.

Nespokojenost ve mně vzbuzuje fakt, že nebylo v mých silách v rámci bakalářské práce porovnat faktický stav dostupnosti veřejné správy ve větším množství obcí. Zajímavé by bylo také zhodnotit, zda jsou informace zveřejňované na internetových stránkách některých obcí zpracovány lépe, než jiné. Především s tímto faktem totiž dle mého názoru souvisí spokojenost adresáta s veřejnou správou a její organizací. Zajímavý by byl také dotazníkový výzkum hodnotící spokojenost občanů s pro ně dostupnými informacemi a dostupností a komplikovaností organizace veřejné správy celkově. Má práce proto nepodává globální hodnocení organizace veřejné správy z pohledu jejího adresáta v ČR, nýbrž náhled na aktuální situaci v obci Drahanovice.

Organizace veřejné správy pro její adresáty bude pravděpodobně hodnocena jako komplikovaná, či nevyhovující spíše z pohledu občana menší obce. Pro občany žijící v obci s rozšířenou působností se bude situace jevit jako značně přehlednější. Každému je totiž

zřejmé, že záležitosti, které se mu nepodaří zajistit na obecním úřadě, zajistí na jednom ze specializovaných správních úřadů. Ty jsou ve větších obcích tvořeny často odbory, které jsou součástí obecních úřadů. V malé obci, kde je výkon státní správy omezen, musí občané zjišťovat, do které z přilehlých obcí se za tou danou záležitostí musí vydat. Hovoříme pak o situaci, kdy zhoršená dostupnost správních úřadů může občanům zařizování svých záležitostí značně znepříjemnit a zkomplikovat. A to jak z hlediska časového, tak finančního.

Závěrem bych ráda upozornila na fakt, že pravomoc svěřenou úřadům a obcím vykonávají v důsledku lidé. Každý adresát veřejné správy by si měl proto uvědomit, že právní úprava nám sice garantuje jisté právní záruky a zákonné postupy, které by měly při výkonu veřejné správy dodržovány, je však především v zájmu každého z nás být dostatečně informován a svá práva si tak chránit.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:

MONOGRAFIE:

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecní část*. 8. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012. 826 s.

HENDRYCH, Dušan. *Správní věda - teorie veřejné správy*. Praha: WoltersKluwerČR, 2009. 232 s.

HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Základy organizace veřejné správy v ČR*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 234 s.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, 447 s.

KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde Praha, a.s., 2007, str. 17-18

PRŮCHA, Petr. *Správní právo, obecná část*, MU Brno: Doplněk Brno, 2007. 418 s.

PRÁVNÍ PŘEDPISY:

Organizační řád Obecního úřadu obce Drahanovice

Evropská charta místní samosprávy ze dne 15. října 1985

zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 117/ 1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 289/1995 Sb. o lesích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 347/ 1997 Sb., o zřízení vyšších územně samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č.1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 106/1999 Sb. O svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 129/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 314/2002 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 453/ 2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 500/ 2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 108/ 2006 Sb. O sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 111/ 2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů
souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a změně souvisejících zákonů, ve znění
pozdějších předpisů

zákon č. 329/ 2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně

zákon č. 456/ 2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů

zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších
předpisů

zákon č. 123/ 2017 Sb. o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

ústavní zákon č. 1/ 1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

vyhláška ministerstva vnitra České republiky č. 388/2002 Sb. o stanovení správních obvodů
obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve znění
pozdějších předpisů

vyhláška č. 564/ 2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů
hlavního města Prahy, ve znění pozdějších předpisů

JUDIKATURA:

Nález Ústavního soudu č. 117/2003 USn

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2012, sp. zn. 1 As 19/ 2010- 106

INTERNETOVÉ ZDROJE:

CZECHPOINT. Czechpoint pro veřejnost[online]. Czechpoint.cz, [cit. 9. srpna 2017].

Dostupné na: <http://www.czechpoint.cz/public/verejnost/sluzby-pro-verejnost/>

FOJTÍK, Lumír. Problematika smíšeného modelu veřejné správy. [online]. *ASPI*, 2016.[cit. 2017-08-14].

Idos.cz. *Idos.cz* [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné na: <url.cz/XtCIU>

Idos.cz. *Idos.cz* [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné na: <[1url.cz/FtCIS](http://url.cz/FtCIS)>

Idos.cz. *Idos.cz* [online]. [cit. 2017-08-14]. Dostupné na: <[1url.cz/ytCI5](http://url.cz/ytCI5)>

KUPKA, Jaroslav. *Perspektivy smíšeného modelu veřejné správy/1* [online]. Moderniobec.cz, 1. 12. 2011 [cit. 9. srpna 2017]. Dostupné na: <<http://moderniobec.cz/perspektivy-smiseneho-modelu-verejne-spravy-1/>>

Mapy.cz. *Mapy.cz* [online]. [cit. 9. srpna 2017]. Dostupné na: <<https://mapy.cz/s/1WXYA>>

MAPY.CZ. *Mapy.cz* [online]. [cit. 9. srpna 2017]. Dostupné na: <https://mapy.cz/s/1WXCU>

Mapy.cz. *Mapy.cz* [online]. [cit. 9. srpna 2017]. Dostupné na: <<https://mapy.cz/s/1WXQV>>

Mapy.cz. *Mapy.cz* [online]. [cit. 9. srpna 2017]. Dostupné na: <https://mapy.cz/s/1WY5c>

ABSTRAKT:

Tato bakalářská práce pojednává o organizaci české veřejné správy z pohledu jejího adresáta. V první kapitole této práce se věnuji vysvětlení základních pojmů jako je veřejná správa, nebo její adresát. Vysvětleny jsou tam také základní principy veřejné správy. Druhá kapitola je zaměřena na právní podklady relevantní pro tuto bakalářskou práci. Třetí kapitola této práce vysvětluje hlavní rozdíly mezi státní správou a samosprávou. Ve čtvrté kapitole demonstruji danou problematiku na situaci obce Drahanovice. Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnotit organizaci české veřejné správy z pohledu jejího adresáta.

ABSTRACT:

This bachelor theses deals with organisation of public administration in Czech Republic from the perspective of the addressee. In the first part of this theses I explain basic terms such as public administration or its addressee. Main principles of the organisation of public administration are also explained there. Second chapter of this bachelor theses deals with legal basis which are relevant for this theses. Third part of this theses explains main differences between state administration and self- government. In the fourth chapter I demonstrate this issues on the situation of city called Drahanovice. The main aim of this bachelor theses is to evaluate the organization of public administration in Czech Republic in the perspective of its addressee.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Veřejná správa, samospráva, adresát veřejné správy, pravomoc

KEY WORDS:

Public administration, self- gouvernement, adressedofthe public administration, authority